

**टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे**  
**ग्रंथपालन आणि माहितीशास्त्र विशारद (B.Lib.I.Sc.)**  
**परीक्षा : मे - २०२५**  
**सत्र - १**

**विषय : ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्राची मूलतत्त्वे (BL24-121)**

दिनांक : ०७/०५/२०२५

गुण : १००

वेळ : दु. २.०० ते दु. ५.००

सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

**प्र.१ योग्य पर्याय निवडा**

(१०)

१. डॉ. एस. आर. रंगनाथन यांचा जन्म ----- रोजी झाला.  
अ) ९ ऑगस्ट १८९२  
ब) ९ मे १८९२  
क) ९ जानेवारी १८९२  
ड) ९ डिसेंबर १८९२
२. ----- हा ग्रंथालयशास्त्राचा पाचवा सिद्धांत आहे.  
अ) ग्रंथ हे उपयोगाकरिता आहेत.  
ब) प्रत्येक वाचकाला त्याचा ग्रंथ मिळाला पाहिजे.  
क) ग्रंथालय वर्धिष्णू आहे.  
ड) वाचकाचा वेळ वाचवा
३. ----- याचा अर्थ ग्रंथ घेऊन फिरणारे वाहन.  
अ) वर्तमानपत्रे ग्रंथालय  
ब) फिरते ग्रंथालय  
क) औद्योगिक ग्रंथालय  
ड) रुग्णालयातील ग्रंथालय
४. ----- मध्ये महाराष्ट्र राज्य ग्रंथालय संघाची स्थापना करण्यात आली.  
अ) १९६०  
ब) १९६५  
क) १९६७  
ड) १९६२
५. ILA चे पूर्ण रूप ----- आहे.  
अ) International Library Association  
ब) India Library Association  
क) International Laboratory Association  
ड) India Laboratory Association
६. लिबर या ----- शब्दावरून लायब्ररी हा शब्द आला आहे.  
अ) फ्रेंच  
ब) लॅटिन  
क) जर्मन  
ड) ग्रीक
७. द्विबिंदू वर्गीकरण पुस्तकाचे लेखक ----- आहेत.  
अ) मेलव्हिल ड्युई  
ब) श्री. मधुकरराव चौधरी  
क) डॉ. एस. आर. रंगनाथन  
ड) बी. एस. केशवन
८. इंडेक्स टू मेडिकल पिरॉडिकल्स ----- द्वारा प्रकाशित केले जाते.  
अ) राष्ट्रीय ग्रंथालय  
ब) राष्ट्रीय कृषी ग्रंथालय  
क) राष्ट्रीय वैद्यक ग्रंथालय  
ड) राष्ट्रीय विज्ञान ग्रंथालय
९. १८२९ मध्ये ----- लायब्ररीची स्थापना झाली.  
अ) स्टेशन लायब्ररी  
ब) बॉम्बे जनरल लायब्ररी  
क) नेटिव्ह जनरल लायब्ररी  
ड) शुद्ध मराठी ग्रंथ संग्रहालय
१०. ----- मध्ये राजस्थानात सार्वजनिक ग्रंथालय कायदा अस्तित्वात आला.  
अ) १९९३  
ब) २००१  
क) २००६  
ड) १९६७

**प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २)**

(३०)

१. ग्रंथालय संघाची उद्दिष्टे व कार्य स्पष्ट करा.
२. शैक्षणिक ग्रंथालयाचे प्रकार स्पष्ट करा.
३. ग्रंथालय चळवळीतील टप्पे लिहा.

प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही २)

(80)

१. डॉ. एस. आर. रंगनाथन यांचे ग्रंथालयशास्त्रातील योगदान स्पष्ट करा.
२. ग्रंथालयशास्त्राची पाच सूत्रे विशद करा.
३. महाराष्ट्र राज्य सार्वजनिक ग्रंथालय अधिनियमातील आठ प्रकरणे स्पष्ट करा.

प्र.४ टिपा लिहा (कोणत्याही २)

(२०)

१. महाराष्ट्र राज्य ग्रंथालय संघ
२. सार्वजनिक ग्रंथालय
३. ग्रंथालय सहकाराची आवश्यकता

### English Translation

**Philosophy of Library and Information Science (BL24-121)**

**Q. 1 Choose the correct option**

**(10)**

1. Dr. S. R. Ranganathan was born on -----.  
a) 9 August 1892  
b) 9 May 1892  
c) 9 January 1892  
d) 9 December 1892
2. ----- is the fifth law of library science.  
a) Books are for use.  
b) Every person his or her book.  
c) A library is a growing organism.  
d) Save the time of the reader.
3. ----- means a vehicle that carries books.  
a) Newspaper library  
b) Mobile library  
c) Industrial library  
d) Hospital library
4. Maharashtra State Library Association was established in -----.  
a) 1960  
b) 1965  
c) 1967  
d) 1962
5. The full form of ILA is -----.  
a) International Library Association  
b) India Library Association  
c) International Laboratory Association  
d) India Laboratory Association
6. The word library is derived from the ----- word libre.  
a) French  
b) Latin  
c) German  
d) Greek
7. The author of Colon Classification book is -----.  
a) Melville Dewey  
b) Shri. Madhukarrao Chaudhary  
c) Dr. S. R. Ranganathan  
d) B. S. Keshavan
8. Index to Medical Periodicals is published by -----.  
a) National Library  
b) National Agricultural Library  
c) National Medical Library  
d) National Science Library
9. In 1829 ----- Library was established.  
a) Station Library  
b) Bombay General Library  
c) Native General Library  
d) Shudh Marathi Granth Sangrahalaya
10. In ----- the Public Library Act came into existence in Rajasthan.  
a) 1993  
b) 2001  
c) 2006  
d) 1967

**Q.2 Answer the following in short (Any 2)**

(30)

1. Explain the objectives and function of library association.
2. Explain the types of academic libraries.
3. Write the stages of the library movement.

**Q. 3 Answer the following in detail (Any 2)**

**(40)**

1. Explain the contribution of Dr. S. R. Ranganathan to library science.
2. Explain the five law of library science.
3. Explain the eight chapters of the Maharashtra State Public Library Act.

**Q. 4 Write Short notes (Any 2)**

**(20)**

1. Maharashtra State Library Association
  2. Public Library
  3. Need for Library Co-operation
-